

Чирка Тетяна Віталіївна,
*студентка 2-го курсу магістратури факультету цивільної та
господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського
права і процесу Добровольська В. В.*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

24 лютого Російська Федерація розпочала повномасштабне вторгнення на територію України. На підставі РНБОУ та згідно із законодавством України Президент підписав Указ № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні».

Утримання інфраструктури та здійснення оборони України наразі є важливим процесом. Підприємницька діяльність в світлі сьогоденних реалій займає другорядну позицію, в той час як оборонна промисловість удосконалюється. Будь-хто з суб'єктів господарювання стоїть перед проблемою, що робити в таких умовах і як убезпечити себе від відповідальності за зобов'язання, які неможливо виконати через форс мажорні ситуації. Війна передає свій слід і на зовнішньоекономічних взаємовідносинах, залучення інвестицій, тощо.

Багато підприємств продовжують іти в ногу з часом, навіть незважаючи на те, що транснаціональні компанії із Заходу покинули Росію, а українські підприємства припинили роботу через конфлікт в Україні.

Торгово-промислова палата України зважаючи на надзвичайно складну ситуацію, з якою зіткнулась наша країна, постановила рішення спростити процедуру засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) [1].

Торгово-промислова палата України вимагає документи щодо обставин непереборної сили при введенні воєнного стану. Це пов'язано з обов'язковою заявою в КСУ, яку необхідно заповнити протягом цього часу.

Дерегуляція бізнесу є одним із головних пріоритетів уряду. Це дозволяє економіці перемогти ворога, створивши найкращі умови для ведення бізнесу. Для цього необхідно скасувати певні правила та обмеження для бізнесу.

Першим кроком дерегуляції господарської діяльності під час дії воєнного стану було прийняття Урядом постанови від 18.03.2022 № 314 «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану», відповідно до якої суб'єкт господарювання за спрощеною процедурою без отримання дозвільних документів набуває право на провадження господарської діяльності [2].

Під час воєнного стану автоматично залишаються чинними умови діючих тимчасових ліцензій та документів.

На період воєнного стану в Україні, змінилась процедура державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців. В умовах воєнного стану державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень здійснюється із врахуванням наступних особливостей:

1) Державну реєстрацію здійснюють лише такі особи: державні реєстратори юридичних осіб, фізичні особи – підприємці, державні реєстратори прав на нерухоме майно та їх кредиторських і речових прав, які перебувають у трудових відносинах із суб'єктом державної реєстрації/державною реєстрацією, суб'єкт, посадові особи Мін'юсту та його територіальних органів, включених до затвердженого Мін'юстом переліку державних реєстраторів та посадових осіб для державної реєстрації в умовах воєнного стану, нотаріуси, у тому числі до затвердженого Мін'юстом переліку нотаріусів, юстиції, що нотаріально посвідчують цінне майно в умовах воєнного стану, державними та приватними виконавцями відповідно до повноважень, визначених законом, перелік яких Мін'юст письмово повідомляє технічного адміністратора Національного реєстру прав; 2) Посадові особи мають право вчиняти реєстраційні дії щодо самозайнятих осіб, різних юридичних осіб та громадських організацій, а за наявності відповідних обмежень (умов) мають право визначати державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, якщо у переліку не передбачено; 3) державні реєстратори та посадові особи переліку можуть проводити державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань згідно з документами, передбаченими Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 6.. 209;4, Адміністративні збори/плата за надання відомостей до ЄДР можуть бути підтверджені електронними копіями (в тому числі скрін-копією) відповідних платіжних документів [3].

Значних змін зазнало і податкове законодавство на період воєнного стану. Так, фізичні особи-підприємці – платники єдиного податку першої та другої груп мають право не сплачувати єдиний податок. Платниками єдиного податку третьої групи можуть бути фізичні особи-підприємці та юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми, обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 10 мільярдів гривень. Ці особи не мають обмежень щодо кількості осіб, з якими вони працюють [4].

Безперечно, в контексті відновлення дуже важливим є питання фінансування економічної діяльності та розмір збитків у підсумку. Адже, на жаль, триває війна і тривають втрати. За підрахунками Мінекономіки та Київської школи економіки, загальна сума збитків інфраструктури внаслідок війни становить уже 103, 9 мільярда доларів або 3 трильйони гривень.

Крім пошуку джерел цих коштів, для країни важливо їх раціональне використання. Адже будь-які корупційні ризики можуть стати червоним сигналом для міжнародних партнерів, готових фінансувати відновлення країни.

Сьогодні економічний фронт зберігається завдяки відновленню бізнесу та ділової активності, підприємці роблять для цього все можливе. Але, на жаль, довоєнні показники діяльності підприємства залишаються недосяжними.

Деякі підприємці говорять про окупність на 10%, хтось на 30%, а хтось на 50%. Водночас 70% підприємців очікують негативної динаміки свого бізнесу до кінця 2022 року. У таких умовах підприємці навіть не говорять про заробіток чи інвестиції. Головне завдання – вистояти.

Наша держава має величезні перспективи, можливості та ресурси. Але нові інвестиції вимагають припинення бойових дій і зняття ряду обмежень, які були введені на початку війни. Безумовно, вони були дієвими і допомогли зберегти макроекономічну стабільність у найвідповідальніший момент. Однак зараз вони все частіше є стримуючим фактором для ефективної роботи бізнесу.

Серед таких обмежень можна назвати Перелік критичного імпорту. Хоча єдиної і однозначної думки щодо цього немає навіть в Асоціації, жодні обмеження ніколи не сприяли нормальному розвитку підприємництва.

Важливим аспектом для бізнесу буде врегулювання питання бронювання працівників для тимчасового виїзду за кордон або бронювання працівників сільського господарства. Призов працівників на строкову військову службу суттєво впливає на підвищення ризиків виникнення внутрішніх загроз для продовольчої безпеки держави та на зниження рівня продовольчого забезпечення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань та населення.

Пропозиції щодо бронювання військовозобов'язаних, яким надано відстрочку від призову на строкову військову службу під час мобілізації та на воєнний час, підприємства, установи та організації надсилають за встановленою формою до органів державної влади, інших державних органів у відповідній сфері управління, підрозділів Національного економіка для аналізу та узагальнення. Проте усталеної практики вирішення питання бронювання працівників на сьогоднішній день немає.

Чимало запитів від підприємців і в податковому розрізі. Наприклад: не збільшувати фіскальне навантаження, відновити процедуру відшкодування ПДВ тощо. За таких умов все більше українських компаній повертатимуться до роботи. І чим більше з них зможе пережити нинішню бурю, тим швидше країна відновиться після закінчення війни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Щодо засвідчення форс-мажорних обставин. Сайт Торгово-промислової палати України. URL: <https://uccr.org.ua/press-center/uccr-news/protsedurasvidchennia-fors-mazhorkh-obstavin-z-28-02-2022>
2. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану – : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text>
3. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 209. (Редакція від 28.04.2022 № 480-2022-п). URL: www.rada.gov.ua
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: (Редакція від 15.03.2022 № 2120-IX.).
5. Головна задача – вистояти. Що турбує бізнес в Україні під час війни – : <https://eba.com.ua/golovna-zadacha-vystoyaty-shho-turbuye-biznes-v-ukrayini-pid-chas-vijny/>